

32 | Hof: artikel 4:15 BW geldt alleen bij wettelijke verdeling + IB-latentie op contante waarde

Tot een nalatenschap behoren aanmerkelijkbelangaandelen. Deze aandelen zijn op grond van het testament met een quasi-wettelijke verdeling toegedeeld aan de langstlevende echtgenote van de erflater. Omdat echter onenigheid is ontstaan over de hoogte van de latente inkomstenbelasting hebben de (klein)kinderen overeenkomstig hetgeen is bepaald in het testament waarin wordt verwezen naar artikel 4:15 BW, de kantonrechter verzocht om de IB-latentie vast te stellen. De kantonrechter heeft bepaald dat bij het vaststellen van de onderbedelingsvorderingen de hoogte van de IB-latentie moet worden gesteld op 25%. De (klein)kinderen hebben hoger beroep ingesteld en stellen dat de latentie 6,25% bedraagt.

Thans overweegt het Hof onder meer dat de onderhavige procedure in eerste aanleg bij de Rechtbank met een dagvaarding had moeten worden ingeleid en niet met een verzoekschrift bij de kantonrechter zoals dat was bepaald in het testament (*“Voorzover de erfgenamen over de vaststelling van de vorderingen niet tot overeenstemming komen, worden deze op verzoek van de meest gerede partij door de kantonrechter vastgesteld. (...) In het kader van de vaststelling wordt verwezen naar artikel 4:15 van het Burgerlijk Wetboek.”*) Indien, zoals in dit geval, geen sprake is van een wettelijke verdeling, dienen geschillen op grond van de regels van absolute competentie immers te worden voorgelegd aan de Rechtbank in een dagvaardingsprocedure (artikel 42 Wet op de Rechterlijke Organisatie en artikel 78 Rv). Het Hof acht het zeer aannemelijk dat de testateur, althans de redacteur van het testament of die van de daarvoor in de notariële praktijk gebruikte modeltekst, zich kennelijk niet heeft gerealiseerd dat hiervan bij uiterste wilsbeschikking niet kan worden afgeweken door zonder meer te verwijzen naar artikel 4:15 BW. Verder acht het Hof niet aannemelijk dat met de testamentaire clausule is beoogd een last op te leggen tot bindend advies door de kantonrechter als bindend derdenbeslisser en niet als overheidsrechter.

Voor wat betreft de hoogte van de IB-latentie overweegt het Hof onder meer het volgende. Nu de inkomstenbelasting ter zake van de aandelen verschuldigd is geworden op een ten opzichte van de peildatum toekomstig tijdstip, bedraagt deze dan ook niet zonder meer het nominale tarief van 25%, maar moet deze naar de contante waarde op de peildatum in aanmerking worden genomen. Het Hof baseert dit oordeel mede op fiscale uitspraken van de Hoge Raad, te weten HR 8 maart 1978, BNB 1978/86 en HR 12 juli 2002 (Notamail 2002-173). De (klein)kinderen stellen dat bij het bepalen van de contante waarde van de latente belasting moet worden uitgegaan van het in artikel 20 lid 6 letter d SW opgenomen percentage van 6,25. Het Hof ziet echter geen aanleiding in dit geval het percentage van 6,25 in aanmerking te nemen. Deze forfaitaire regeling is in de Successiewet opgenomen om schattingsproblemen bij de heffing van erf- en schenkbelasting te voorkomen en is - hoe praktisch dat ook zou zijn - niet geschreven voor civielrechtelijke geschillen. Het Hof wenst een deskundige te benoemen voor het bepalen van de hoogte van de IB-latentie. [Redactie: de vraag is hoe dit oordeel zich verhoudt tot HR 23 februari 2018, Notamail 2018-48 waarin de Hoge Raad lijkt uit te gaan van de nominale waarde. Zie ook FTV 2018/13 waarin Hoeve betoogt dat de IB-latentie op de nominale waarde moet worden gesteld.]

Hof Arnhem-Leeuwarden 15 januari 2019, nr 200.237.563 (GHARL:2019:253)

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van Notamail®, aanvaardt de uitgever noch de redactie enige aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid, noch voor de gevolgen daarvan.

©Sdu Uitgevers 2019; vermenigvuldigen verboden